

najčani, ki so videli razstavo pri Miethkeju, mislili o naši umetnosti! Naši umetniki se pa še vedno sklicujejo na tisto skorjico dunajske slave, ki je danes že tako oglodana. Takrat je bil položen temelj, na katerega bi bili morali zgraditi stavbo domače umetnosti, da bi jo občudoval ves svet. Namesto impozantne umetnosti imamo pa danes zgrešen paviljonček pod Tivolijem s provincialno umetnostjo. Naši umetnosti nenavadno naklonjeni ravnatelj dunajske moderne galerije, Dornhoeffler, ni mogel najti v tem paviljonu niti ene slike za razstavo v Rimu. Sternena, ki ga ni več v „Savi“, so prav ob tem času v Hannoveru med 705 slikami odlikovali svetovni priznani strokovnjaki: dr. Wilh. Behncke, dr. A. Brinckmann, L. grof pl. Kalkreuth, Maks Liebermann, dr. Gust. Pauli in Bernh. Rosz, torej najznamenitejši nemški vseučiliški profesorji in slikarji, dočim so Žmitkovo sliko „Na cesti“ baje dali v posebno kamrico za največje originalitete: v nekak „Ladikabinet“.¹ Odlikovani so bili Nemci, Francozi, Švicarji, Belgijci, Nizozemci in edini Avstrijec Sternena. Kaj sta s tem povedala Dornhoeffler in Liebermann, mi pač ni treba razlagati. Tudi o razstavah v Belgradu, Sofiji in Varšavi bobnajo vedno, tega pa ne povedo, da so presojali stvari sami. Kadar bodo govorili o velikih razstavah v Monakovem, Berlinu, Parizu in Benetkah, bo vse kaj drugega, saj so bili povsod hvaležno odklonjeni, če so si sploh upali kaj poslati. Lastna sodba in hvala pa za nas nima prav nobene cene, ker nam pričajo poslednje razstave, da so razstavljalci popolnoma izgubili avtokritičnost, da bi pa presojali drug drugemu, so pa pre malo pogumni in odkritosrčni. Odkritosrčnost med umetniki je pa prvi pogoj poštenega razsodišča, katerega tudi ni bilo ob zadnjih izložbah, tako da je vsak Jakopičev prijatelj lahko razstavljal, kar se mu je zdelo. Ker delajo brez jury, jim je vsaka stvar dosti dobra, zato med umetniki ni več kosanja, gine ambicija, ter raste komodnost in površnost, niveau umetniške cene pa mora padati in padati. Popustljivost in neodkritosrčnost sta ravno glavna greha našega umetniškega propada. Za danes puščam kritiko, če zasluži to ime, na miru in se vračam k umetnikom, ki so že ob ustanovitvi „Sava“ na Dunaju z rahločutnostjo proti Žmitku vsejali seme korupcije, ki danes preči uničiti ves nadaljnji razvoj, če vodstva ne vzemo v roke druge moči. Da je potrebno, se vidi že iz dejstva, da se niti en član „Vesne“, kateri je pripadal ves naš po večini zelo nadarjeni naraščaj, kot n. pr. Birolla, Gaspari, Klemenčič, Smrekar, Santelj, ni maral, oziroma ni mogel pridružiti tej oligarhiji, ki bi bila morala podpirati te fante, ne pa odrivati jih, da se še do danes skoro niso premaknili s prostora. Z vednimi obljubami in tolažbami, da bodo pritegnili vsaj Birollo ali Smrekarja, so stvar zavlačevali, in sedanje razstave se že izmed imenovanih razen Klemenčiča ni nikdo udeležil. Že spletene vezi med „priznanimi“ in „Vesnjanji“ so na škodo obojih spet pretrgane, Vesnjani pa z nekaterimi drugimi snujejo društvo, ker so izprevidili, da brez prave organizacije ne morejo nikamor. Podvizajte se, da vas bomo lahko pozimi ali pa vsaj na spomlad pozdravili že združene.

¹ „Hann. Anzeiger.“

V Groharjev spomin — kakor piše „Lj. Zvon“, p. 336 — prireja klub „Sava“ razstavo pod geslom: „Pri Miethkeju smo se sešli in tu smo se zopet zbrali.“ — Tako?! Ali ne čutite, da na grobu uganjate nečednosti? Kje pa je pravzaprav „Sava“? Ti, Rihard Jakopič, razstavljaš lahko, kar hočeš, ker si lastnik paviljona — Grohar je pri Sv. Križu — nepoučeni Jama v daljni tujini — Berneker sploh nima več prostora niti v veliki dvorani, niti v katalogu, čeprav so njegove stvari tukaj, seveda samo za dekoracijo kot palme vrtnarja N. N... Kje je pa Ferdo Vesel, kje Sternena?

Zato je pa Peter Žmitek tu, ravnostiti Žmitek, ki se je samo vsled usmiljenega srca Miethkejevega in zajčje neodkritosrčnosti ostalih „Savanov“ smel udeležiti dunajske razstave v temnem koticu pod stopnicami. In če bi imela klikica Jakopič-Žmitek samo malo spoštovanja do Groharjeve smrti, bi se ne pisalo o razstavi „v spominu“.

Saj je Žmitek nedolžen, da je tako, ker je verjel kolegom. Povsod so se ga branili in ugibali, kako bi se ga

OD KRONANJA ANGLEŠKEGA KRALJA:
KRALJ IN KRALJICA SE PELJETA V CERKEV

iznebili, pa nikdo ni imel poguma reči besede. Kar je bilo ponosnih, so se rajši umaknili. Žmitek je pa le vedno mislil, da ga imajo za enakovrednega, pa so ga le tolerirali, četudi je komandiral. Njegovo ime se je strnilo z Jakopičevem, Peter je postal zaslužen. Radi zaslug je dežela kupila od njega tisto „žalostno storijo na gnoju“, ki bi ne prenesla najbolj nedolžnega in usmiljenega umetniškega presodišča, preden si je zagotovila n. pr. Groharjevega „Sejalca“. Jakopič, član deželne umetniškega sveta, ni protestiral proti nakupu Žmitkovega umotvora. Neumljivo mi je, kako je mogel ravno prvi pasti v Žmitkovo povodenj ta naš najresnejši sodnik in apostel. Če je izgubil že toliko razsodnosti in okusa, mu tudi ne moremo tako hudo zameriti, da je s patetično nagrobno gesto pribil od visoke osebe ponošeni lovorjev venec pod Groharjevo masko. Tužna nam majka je pa nanjo nataknila papirnato gloriolo državljanske čednosti in kreposti, in takrat šele je Grohar pismarjem postal umetnik, šele takrat mučenik.

Ko se je slavljani Janez že izpreminjal v prst, je ta sama z njegovo roko odkrila misterij nerazdružljive zveze z njim